

Pedagojik Liderlik: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Rıza AKKAYA¹, Uğur ÖZALP²

¹ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, akkayariza@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3535-0222.

² Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, ozalp.ugur@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6790-5304.

Gönderilme Tarihi: 25.09.2022 Kabul Tarihi: 17.01.2023 DOI: 10.37669/milliegitim.1179932

Atf: "Akkaya, R., ve Özalp, U. (2023). Pedagojik liderlik: bir ölçek uyarlama çalışması. *Millî Eğitim*, 52 (240), 2643-2662. DOI: 10.37669/milliegitim.1179932"

Öz

Bu çalışmada, Grosin (2004) tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Hellström ve Hagquist (2021) tarafından yapılan Pedagojik Liderlik Ölçeği'nin (PLÖ) Türkçeye uyarlanması yapılmıştır. Ölçeğin dilsel eşdeğerliğini sağlamak amacıyla orijinal İsveççe hâlden ve çeşitli araştırmalarda yer verilen İngilizce hâllerinden birbirinden bağımsız dil uzmanlarına çeviriler yaptırılmış ve karşılaştırılmıştır. Elde edilen nihai ölçek formu 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde görev yapmakta olan 304 öğretmene uygulanmıştır. Toplanan veriler üzerinden ölçeğin yapısını doğrulamak üzere WLSMV kestirim yöntemi kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Elde edilen uyum indeks değerleri ölçeğin 16 maddeden oluşan 2 boyutlu yapısını doğrulanmıştır. PLÖ'nün 2 faktörlü yapısına ilişkin iç güvenilirliği test etmek amacıyla Cronbach Alfa (α), Tabakalı Alfa (α_c) ve Bileşik Güvenirlik (cR) katsayıları hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular ölçeğin oldukça yüksek düzeyde iç güvenilirliğe sahip olduğunu göstermiştir. Ölçekte yer alan maddelerin ayırt ediciliğini sınamak için madde toplam korelasyon katsayısı (r_{it}) ve düzeltilmiş madde korelasyon katsayısı (r_{it}^2) hesaplanmıştır. Ayrıca istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için üst ve alt %27 puan grupları arasında bağımsız gruplar t-testi yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlar, ölçeğin ayırt edici maddelerden oluştuğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: pedagojik liderlik, pedagoji, liderlik, okul etkililiği, okul gelişimi, ölçek uyarlama

Pedagogical Leadership: A Scale Adaptation Study

Abstract

In this study, the Pedagogical Leadership Scale (PLS) developed by Grosin (2004) and validated by Hellström and Hagquist (2021), was adapted into Turkish. To ensure the linguistic equivalence of the scale, translations from the original Swedish version and various English versions were made by independent language experts and compared. The resulting scale was administered to 304 teachers in various cities in Turkey during the 2021-2022 academic year. Confirmatory factor analysis using the WLSMV estimation method was conducted to verify the structure of the scale based on the collected data. The resulting fit index values supported the 2-dimensional structure of the scale, which consists of 16 items. To assess the internal reliability of the 2-factor structure of the PLS, Cronbach's Alpha (α), Stratified Alpha (α_s), and Composite Reliability (cR) coefficients were calculated. The results indicated that the scale has a very high level of internal reliability. To test the discriminant validity of the items in the scale, the item total correlation coefficient (r_{it}) and the corrected item correlation coefficient (r_{ic}) were calculated. In addition, an independent groups t-test was conducted between upper and lower %27 score groups to determine whether there was a statistically significant difference. The results showed that the scale had discriminating items.

Keywords: pedagogical leadership, pedagogy, leadership, school effectiveness, school development, scale adaptation

Giriş

21. yüzyılın eğitim talepleri, etkili bir okulun ne olduğu ve hedeflere ulaşmak için öğrenme süreçlerinin nasıl değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin bir dizi tartışmayı da beraberinde getirmiştir. Okul etkililiği üzerine yapılan araştırmalar öğrenciler arasındaki akademik başarı farklılığının sadece öğrencilerin kalıtsal özellikleri ve sosyal faktörlerle değil aynı zamanda okul özellikleri ve okul liderliği ile ilgili unsurlarla da açıklanabileceğini ortaya koymuştur (Sammons, Thomas ve Mortimore, 1997; Suna vd., 2020; Taylor vd., 2000). Okul liderliği, okul bağlamındaki her unsuru (iklim, kültür, öğretmen, öğrenci, veli vb.) doğrudan ya da dolaylı bir şekilde etkileyebilmektedir ve günümüzde okul liderliği, olumlu bir okul deneyimi sağlamanın önemli bir ön koşulu olarak karşımıza çıkmaktadır (Day, Sammons ve Gorgen, 2020; Miller, 2018; Jacobson, 2011; Mythili vd., 2021; Sanchez, Paul ve Thornton, 2020).

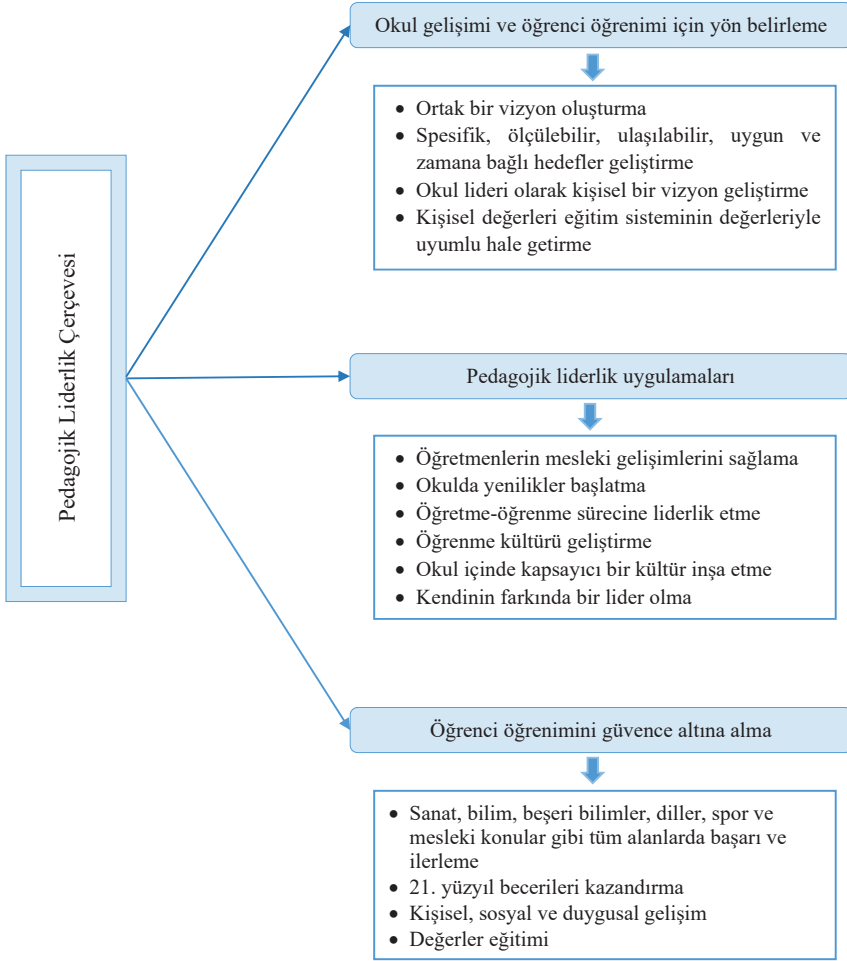
Liderliğin okul organizasyonunun kalitesi ve öğrencilerin öğrenmesi üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır (Leithwood, Harris ve Hopkins, 2008). Özellikle öğretme ve öğrenme süreçlerini odağa alan okul liderliğinin öğrencilere ilişkin çıktılar üye-

rinde olumlu bir etki doğurması daha olasıdır (Contreras, 2016; Preston vd., 2017). Bu olasılık, ilginç bir şekilde düşük performanslı okullarda daha yüksektir (Day vd., 2010). Robinson, Lloyd ve Rowe (2008) farklı liderlik türlerinin öğrencilerin akademik ve akademik olmayan kazanımları üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında hedef ve beklentileri belirleyen, stratejik olarak kaynak sağlayan, öğretimi ve müfredatı planlayan, koordine eden ve değerlendiren, öğretmenlerin öğrenimi ve gelişimini teşvik eden ve okul içinde düzenli ve destekleyici ortam sağlayan okul liderliği uygulamalarının öğrenciler üzerindeki olumlu etkisine dikkat çekmektedir. Sammons ve diğerleri (1997), paydaşlarla iş birliği ve katılıma vurgu yapan, öğrenci ve öğretmenlere net hedefler veren, hedeflere ulaşma düzeyini izleyen ve değerlendiren, tüm paydaşlara yapıcı geri bildirimler veren, yüksek görünürlüğe sahip pedagojik liderlik ile öğrenci başarısı arasında güçlü bir ilişkinin varlığını ortaya koymuştur.

Alan yazında okul bağlamındaki çeşitli liderlik tarzlarını ele alan birçok çalışmaya rastlamak mümkündür ancak son yıllarda eğitim öğretim süreçlerine önderlik etmek, izlemek ve değerlendirmek gibi eğitim liderliği kapsamındaki sorumluluklara öncelik veren okul liderliğine büyük bir ilgi vardır. Bu kapsamda bir okul liderinin yapabileceği en önemli işin eğitim öğretim süreçleriyle yakından ilgilenmek olduğu düşünülmektedir. Öğretme ve öğrenmeyi şekillendiren uygulamalar ile okul liderliğini bütünleştiren pedagojik liderliğin bu düşünceyi karşılayacağı savunulmaktadır (Male ve Palaiologou, 2015). Pedagojik liderlik, öğrenciler için sosyal ve akademik sermaye, öğretmenler için entelektüel ve profesyonel sermaye geliştirerek okul etkililiğini arttırmaya çalışan bir liderlik tarzıdır (Sergiovanni, 1998). Bu liderlik tarzı, öğretmenlere geri bildirim verme, öğretim yöntemleriyle ilgili akademik sonuçları analiz etme, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini teşvik etme gibi doğrudan; öğrenci ve öğretmen etkileşimlerini arttıracak etkinlikler planlama, öğretmenler arasındaki iş birliğini geliştirmenin yanı sıra öğretme ve öğrenme için fırsatlar sağlama gibi dolaylı liderlik biçimlerini içermektedir (The Swedish School Inspectorate, 2012). Mythili ve diğerleri (2021) tarafından ortaya konulan pedagojik liderlik çerçevesine Şekil 1’de yer verilmiştir.

Şekil 1

Pedagojik Liderlik Çerçevesi

Kaynak: Mythili vd. (2021, s. 27)

Şekil 1 incelendiğinde pedagojik liderliğin okul gelişimi ve öğrenci öğrenimi için yön belirleme, pedagojik liderlik uygulamaları ve öğrenci öğrenimini güvence altına alma üzere üç çerçevesinin olduğu görülmektedir. Okul gelişimi ve öğrenci öğrenimi için yön belirleme; ortak bir vizyon oluşturma, spesifik, ölçülebilir, ulaşılabilir, uygun ve zamana bağlı hedefler geliştirme, okul lideri olarak kişisel bir vizyon geliştirme ve kişisel değerleri eğitim sisteminin değerleriyle uyumlu hâle ge-

tirme basamaklarını içerirken pedagojik liderlik uygulamaları; öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlama, okulda yenilikler başlatma, öğretme-öğrenme sürecine liderlik etme, öğrenme kültürü geliştirme, okul içinde kapsayıcı bir kültür inşa etme ve kendinin farkında bir lider olma basamaklarını içermektedir. Öğrenci öğrenimini güvence altına alma ise sanat, bilim, beşerî bilimler, diller, spor ve mesleki konular gibi tüm alanlarda başarı ve ilerleme, 21. yüzyıl becerileri kazandırma, kişisel, sosyal ve duygusal gelişim ve değerler eğitimi unsurlarını içermektedir.

Pedagojik liderlik, öğretim liderliğini de içeren ve öğrenen organizasyonlarda birçok rol ve işlevi kapsayan geniş bir terimdir. Pedagojik liderler sürekli kalite iyileştirmenin örgütsel normlarını oluşturarak öğrenme ve öğretmeyi etkilerler. Aynı zamanda aile katılımını teşvik eden ve öğrenme programlarının etkililiğini değerlendirmek için verilerden yararlanan pedagojik liderler, öğrenme ortamlarını optimize etmek için oluşturdukları standartları karşılamaya çalışarak çocukların öğrenmesini etkilerler (Abel, 2016). Pedagojinin eğitime getirebileceği potansiyel farkında olan pedagojik liderler, etkili okula ulaşma yolunda pedagojinin doğasına duyarlı kurumsal yapılar ve ortamlar oluşturmak için çaba harcarlar (Okçu ve Şenyiğit, 2019).

Liderlik, bir örgütteki faaliyetleri yönlendirmek, yapılandırmak ve kolaylaştırmak için başkalarını etkilemeyi hedefleyen kasıtlı bir süreçtir. Bu süreç öğretim teorisi ve pratiğine uygulandığında pedagojik liderlik ortaya çıkmaktadır (ECU, 2019). Öğrenme ve öğrenmenin temel faaliyetlerine yakından odaklanan pedagojik liderliğin eğitim-öğretim süreçleri üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Çoğunlukla dolaylı olarak ele alınan bu etkinin okul düzeyinde öğrenci öğrenmesini etkileyen en önemli ikinci unsur olduğu savunulmaktadır (Contreras, 2016; Cheah ve Lim, 2022). Bu doğrultuda okullardaki pedagojik liderlik düzeyinin ölçülmesi ve buna yönelik iyileştirici tedbirlerin alınması okulların etkililiği bakımından büyük bir önem arz etmektedir. Bu kapsamda, okul müdürlerinin pedagojik liderlik düzeylerini geçerli ve güvenilir bir şekilde değerlendirecek ölçme araçlarına ihtiyaç vardır. İlgili alan yazın incelendiğinde ülkemizde okul müdürlerinin pedagojik liderlik düzeylerini ölçmeye yönelik herhangi bir ölçüğe rastlanamamıştır. İsveç'te okul etkililiğinin ölçülmesi için tasarlanmış olan ve yaygın olarak kullanılan Okulda Pedagojik ve Sosyal İklim Ölçeğinin bir bileşeni olan Pedagojik Liderlik Ölçeğinin Türk dili ve kültürüne uygun olabileceği değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, mevcut çalışmanın amacı, Grosin (2004) tarafından geliştirilen ve Hellström ve Hagquist (2021) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan Pedagojik Liderlik Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasını yapmaktır.

Yöntem

Pedagojik Liderlik Ölçeğinin Türk dili ve kültürüne uyarlandığı bu çalışmada öncelikle ölçeğin dilsel eş değeri sağlanmış, ardından ölçeğin güvenilirlik ve geçerliğini tespit etmeye yönelik analizler yürütülmüştür (Büyüköztürk vd., 2020; International Test Commission [ITC], 2017; Öztürk, Eroğlu ve Kelecioğlu, 2015).

Örnekleme

Çalışmanın örnekleme, nitel ve nicel araştırmalarda sıklıkla kullanılan kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir (Yağar ve Dökme, 2018). Bu kapsamda 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde görev yapmakta olan 316 öğretmenden internet tabanlı anket (Google Form) yoluyla veri toplanmıştır. Ancak elde edilen verilerin sağlıklı olmasını sağlamak amacıyla veri toplama formuna dâhil edilen kontrol sorusunu yanlış cevaplayan 12 kişiye ait cevaplar veri setinden çıkarılarak 304 katılımcının verisi üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1

Katılımcılara İlişkin Bilgiler

Grup	Değişken	n	%
Cinsiyet	Kadın	210	60,07
	Erkek	94	30,93
Çalışılan Eğitim Kademesi	Okul Öncesi	43	14,14
	İlkokul	76	25,00
	Ortaokul	73	24,02
	Ortaöğretim	80	26,32
	Yaygın Eğitim	32	10,52
Eğitim Durumu	Lisans	233	76,64
	Lisansüstü	71	23,36
Toplam		304	100

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların %60,07'sinin kadın, %30,93'ünün erkek olduğu görülmektedir. Bunlar birlikte katılımcıların %14,14'ü okul öncesi kurumlarında, %25'i ilkokullarda, %24,02'si ortaokullarda, %26,32'si ortaöğretim kurumlarında ve %10,52'si meslekî eğitim merkezi, halk eğitim merkezi ya da olgunlaşma enstitüsü gibi yaygın eğitim kurumlarında çalışmaktadır. Katılımcıların %76,64'ü lisans düzeyinde ve %23,36'sı lisansüstü düzeyde eğitime sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Grosin (2004) tarafından İsveç dilinde Okulda Pedagojik ve Sosyal İklim isimli 13 başlık altında 95 maddeden oluşan bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Hellström ve Hagquist (2021), bu ölçme aracının Okul Müdürünün Pedagojik Liderliği başlıklı bölümünde yer alan 19 maddeyi kullanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışması yürütmüştür. Hellström ve Hagquist, gerçekleştirdikleri çalışmada, ölçme aracı sahibinden izin alarak orijinal çalışmada yer alan 19 maddeden birini okuldaki uygulamaları etkin bir biçimde yansıtmadığı için çalışmanın kapsamı dışında bıraktıklarını ve iki farklı maddeyi birleştirerek tek madde hâline getirdiklerini, Pedagojik Liderlik Ölçeği güvenilirlik ve geçerlik çalışmalarını 17 madde üzerinden gerçekleştirdiklerini raporlamaktadır. Ölçekte, *kesinlikle katılmıyorum*, *katılmıyorum*, *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum* seçeneklerinin yanı sıra *bilmiyorum* seçeneği de yer almaktadır. *Bilmiyorum* cevabı, kayıp veri olarak değerlendirilmiştir. İsveç'teki 30 farklı okulda görev yapan 344 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilen geçerlik ve güvenilirlik çalışması sonucunda ölçekte, okul müdürünün öğretim yöntemleri ve öğretimin kalitesine yönelik sorumluluklarına ilişkin 6 maddenin yer aldığı Akademik Hedefler boyutu ve okul müdürünün okul toplumuna liderlik etme ve okul toplumunun üyeleriyle ilişki kurma becerisine ilişkin 10 maddenin yer aldığı Sosyal Hedefler boyutundan oluşan iki boyutlu yapıya sahip, 16 maddeden oluşan bir ölçüğe ulaşılmıştır. Güvenirlik ve geçerlik çalışması, Rasch modeli kullanılarak gerçekleştirilmiş, ölçekten elde edilen verilerin güvenilirliği PSI (Person Separation Index) değeri kullanılarak tespit edilmiştir. PSI değeri, Akademik Hedefler boyutu için .80, Sosyal Hedefler boyutu için .85 ve ölçeğin tamamı için .904 olarak tespit edilmiştir.

Ölçeğin Dil Eşdeğerliğinin Sağlanması

Pedagojik Liderlik Ölçeğinin İsveççe orijinali üzerinden ana dili Türkçe olan ve İsveç'te yükseköğrenime devam eden üç kişi tarafından birbirlerinden bağımsız olarak tercüme işlemi gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte Hultin ve diğerleri (2016) ve Hellström ve Hagquist (2021) tarafından sunulan ölçek maddelerinin İngilizce hâlleri İngilizce öğretmenliği alanında lisans derecesinde ve Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında doktora derecesinde eğitime sahip üç dil uzmanı tarafından da birbirlerinden bağımsız olarak tercüme edilmiştir. Araştırmacılar ve dil uzmanları bir araya gelerek tercüme edilmiş maddeleri karşılaştırarak değerlendirmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ulaşılan form, Türk dili ve kültürüne uygunluğun kontrol edilmesi amacıyla Türk Dili ve Edebiyatı alanında lisans derecesine sahip, en az beş yıl tecrübeli üç Türkçe dil uzmanının görüşüne sunulmuştur. Türkçe dil uzmanlarından gelen geri bildirimlere göre araştırmacılar tarafından ihtiyaç duyulan düzeltmeler yapılmıştır. Ölçeğin İsveççe aslı, farklı iki çalışmada yer alan İngilizce hâlleri ve Türkçeye ter-

cüme edilmiş hâlinin birbirlerine yakın olduğu sonucuna varılmıştır. Ölçeğin Türkçe formunda beşli likert tipinde maddelerin yer almasına karar verilmiştir. Okul müdürlerinin ilgili maddelerde ifade edilen davranışları sergileme sıklıklarını belirten seçenekler *hiçbir zaman, çok seyrek, ara sıra, çoğu zaman ve her zaman* olarak belirlenmiştir.

Ölçeğin orijinalinin hazırlandığı İsveççe ve Türkçe dillerinde ileri düzey yetkinliğe sahip, öğretmenlerin bakış açısını temel alarak okul müdürlerinin pedagojik davranışlarını ölçmeyi hedefleyen ölçeğin bağlamına hakim niteliklere sahip kişilere ulaşılamadığından korelasyon çalışması ölçek maddelerinin İngilizce hâlleri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Tercüme aşamasının tamamlanmasının ardından ölçeğin dilsel eşdeğerliğini test etmek için ölçeğin Türkçe formu ve Hellström ve Hagquist (2021) tarafından sağlanan İngilizce hâli, çeşitli devlet okullarında İngilizce öğretmeni olarak görev yapan 36 kişiye 4 hafta arayla uygulanmıştır. Her iki uygulamadan elde edilen puanlar arasındaki ilişkiyi tespit etmek üzere Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Ulaşılan sonuçlar, ölçeğin Türkçe formu ve İngilizce hâlinde elde edilen puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı ve olumlu bir ilişki bulunduğunu göstermektedir ($r = .91, p < .000$). Buna göre, ölçeğin dilsel eşdeğerliğinin sağlandığı ifade edilebilir. Ölçeğin Türkçe formuna, demografik bilgilere ilişkin sorular ve yönerge eklenerek ölçek veri toplamaya hazır hâle getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Ölçeğin 16 maddeden oluşan iki faktörlü yapısını doğrulamak için Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. DFA ile ortaya koyulan yapının iç güvenirliğini test etmek için Cronbach alfa (α), tabakalı alfa (α_i) ve Bileşik Güvenirlik (Composite Reliability – cR) katsayıları hesaplanmıştır. Madde ayırt ediciliğini tespit etmek için madde toplam korelasyon katsayısı (r_{it}), düzeltilmiş madde korelasyon katsayısı (r_{ii}) ve %27'lik dilimler hâlinde alt ve üst puan gruplarının ortalamaları arasında t-testi gerçekleştirilmiştir. Çalışmada elde edilen veriler, açık kaynak kodlu ve güçlü bir istatistiksel araç olan R (versiyon 4.2.1) (R Core Team, 2022) ile birlikte ara yüz olarak kullanım kolaylığı sağlayan RStudio.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için İstanbul Medeniyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu tarafından 07/02/2022 tarihli ve 2022/02-03 sayılı kararla etik izni alınmıştır.

Bulgular

Toplanan verilerin tekli normallik varsayımını karşılayıp karşılamadığını tespit etmek üzere basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Maddeler bazında basıklık değerinin -1.05 ile 1.40 arasında ve çarpıklık değerinin -1.16 ile -.18 arasında değiş-

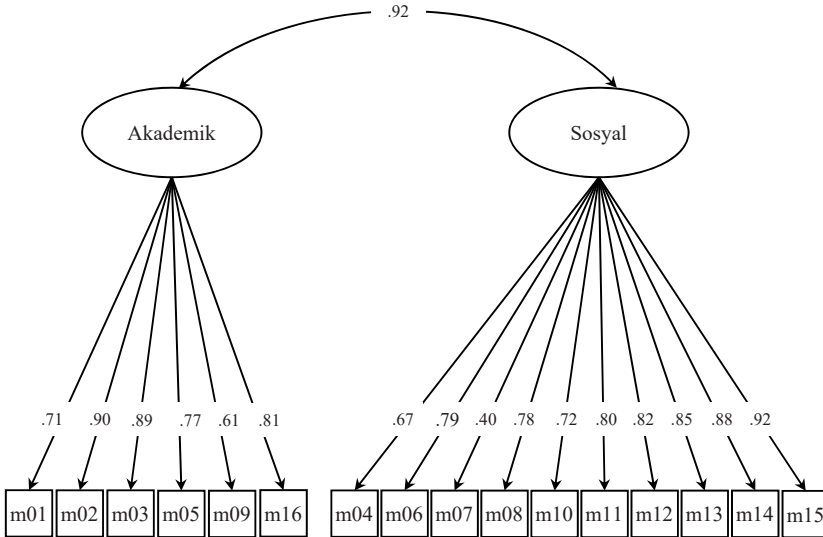

tiği tespit edilmiştir. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 1 aralığının dışında olması, elde edilen verilerin tekli normal dağılım göstermediğine işaret etmektedir (Leech, Barrett ve Morgan, 2015). Veri setinin çoklu normal dağılım gösterip göstermediğini incelemek üzere çoklu basıklık ve çoklu çarpıklık testleri *QuantPsych* paketi kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Fletcher, 2022). Çoklu basıklık ve çoklu çarpıklık testleri, veri setinin çoklu normal dağılım göstermediğini ortaya koymuştur.

Veri setinin tekli ve çoklu normal dağılım göstermemesinden dolayı herhangi bir normal dağılım varsayımı bulunmayan WLSMV (Weighted Least Squares Mean and Variance - ortalama ve varyansa göre düzeltilmiş ağırlıklandırılmış en küçük kareler) kestirim yöntemi kullanılarak DFA yapılmasına karar verilmiştir (Bagheri ve Saadati, 2021; Li, 2016). DFA, *lavaan* paketi kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Rosseel, 2012). Pedagojik Liderlik Ölçeği için gerçekleştirilen DFA ile elde edilen ölçüm modeli, Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2

Pedagojik Liderlik Ölçeği Modeli

Pedagojik Liderlik Ölçeğinin maddelerine ait faktör yüklerini ve faktör yapısını gösteren modelin yer aldığı Şekil 2, ölçeğin iki boyut ve 16 maddeden oluşan yapısını göstermektedir. 16 madde üzerinden gerçekleştirilen DFA ile elde edilen sonuçlar ve alan yazında yer alan çeşitli uyum indeks değerleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2*DFA Sonuçları ve Uyum İndeksleri*

Parametre	Sonuç	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2/sd^*	.53	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 < \chi^2/sd \leq 5$
RMSEA	.06	$0 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 < RMSEA \leq .08$
SRMR	.04	$0 \leq SRMR \leq .05$	$.05 < SRMR \leq .10$
NFI	.99	$.95 \leq NFI \leq 1.00$	$.90 \leq NFI < .95$
NNFI	1.0	$.97 \leq NNFI \leq 1.00$	$.90 \leq NNFI < .97$
CFI	1.0	$.97 \leq CFI \leq 1.00$	$.95 \leq CFI < .97$
GFI	.99	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.80 \leq GFI < .95$
AGFI	.99	$.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$.80 \leq AGFI < .90$

* $\chi^2 = 55,069$, $sd = 103,12$

Kaynak: Awang (2012), Byrne (2016), Doll, Xia ve Torkzadeh (1994), Forza ve Filippini (1998), Greenspon ve Saklofske (1998), Hooper, Coughlan ve Mullen (2008), Hu ve Bentler (1999), Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller (2003), Schumacker ve Lomax (2016), Segars ve Grover (1993), Steiger (2007)

Elde edilen verinin Pedagojik Liderlik Ölçeğinin 16 maddeden oluşan 2 boyutlu yapısına uygunluğunu kontrol etmek için Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde öğretmen olarak çalışan 304 katılımcıdan toplanan veri kullanılarak DFA yapılmıştır. Tablo 2 incelendiğinde, alan yazında yer alan kesme değerlerine göre ölçeğin yapısının elde edilen verilerle doğrulandığı görülmektedir. Buna göre χ^2/sd , SRMR, NFI, NNFI, CFI, GFI ve AGFI iyi; RMSEA kabul edilebilir uyum değerindedir. Boyutlar arasında çoklu bağlantı sorunu tespit edilmemiştir.

Pedagojik Liderlik Ölçeğinin 2 faktörlü yapısına ilişkin iç güvenilirliği test etmek amacıyla Cronbach alfa (α), tabakalı alfa (α_t) ve bileşik güvenilirlik (cR) katsayıları hesaplanmıştır. Cronbach alfa ve bileşik güvenilirlik katsayılarının hesaplaması için *semTools* paketi (Jorgensen vd., 2022), tabakalı alfa katsayısının hesaplaması için *sirt* paketi (Robitzsch, 2022) kullanılmıştır. Hesaplanan α , α_t ve cR değerleri Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3*İç Güvenirlik Testi Sonuçları*

	Cronbach Alfa (α)	Bileşik Güvenirlik (cR)
Akademik Hedefler	.91	.91
Sosyal Hedefler	.93	.94
Toplam Puan	.96	.96
	$\alpha_t = .96$	

Tablo 3 incelendiğinde Cronbach alfa (α) iç güvenilirlik katsayısının Akademik Hedefler boyutu için .91, Sosyal Hedefler boyutu için .93 ve ölçeğin tümü için .96 olduğu görülmektedir. Bununla birlikte tabakalı alfa (α_c) iç güvenilirlik katsayısı .96 olarak tespit edilmiştir. Bileşik Güvenirlik (cR) katsayısı Akademik Hedefler boyutu için .91, Sosyal Hedefler boyutu için .94 ve ölçeğin genelinden elde edilen puanlar için .96 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre ölçeğin yüksek düzeyde iç güvenilirliğe sahip olduğu dile getirilebilir (DeVellis, 2017; Hair vd., 2018; Kline, 2015).

Ölçekte yer alan maddelerin iç tutarlılığını sınamak için madde toplam korelasyon katsayısı (r_{it}) ve düzeltilmiş madde korelasyon katsayısı (r_{ir}) hesaplanmıştır. Bununla birlikte, %27'lik dilimde yer alan alt ve üst puan grupları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için bağımsız gruplar t-testi gerçekleştirilmiştir. Madde toplam korelasyon katsayıları ve düzeltilmiş madde korelasyon katsayılarının hesaplanmasında *ShinyItemAnalysis* paketi (Martinová ve Drabinová, 2018) ve üst grup ve alt gruplara ait puanların hesaplanmasında *dplyr* paketi (Wickham vd., 2020) kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4*Madde Analizleri Sonucu*

Boyut	Madde	Madde Hariç Alfa	r_{ir}	r_{it}	Üst %27 $\bar{X}$	Alt %27 $\bar{X}$	t
Akademik Hedefler	m01	.95	.68	.72	4.47	1.31	41.65*
	m02	.95	.85	.85	5.00	1.91	35.42*
	m03	.95	.84	.87	4.74	1.74	32.31*
	m05	.95	.73	.77	4.61	1.93	26.70*
	m09	.96	.59	.64	5.00	2.71	27.86*
	m16	.95	.78	.81	4.61	1.59	39.19*
Sosyal Hedefler	m04	.95	.65	.69	4.91	2.57	28.62*
	m06	.95	.77	.80	5.00	2.81	21.56*
	m07	.96	.39	.44	5.00	3.09	20.08*
	m08	.95	.75	.78	4.54	2.43	27.74*
	m10	.95	.70	.73	5.00	2.86	22.54*
	m11	.95	.77	.80	5.00	2.19	34.12*
	m12	.95	.79	.82	4.98	2.38	33.52*
	m13	.95	.82	.85	5.00	2.36	32.99*
	m14	.95	.85	.87	4.93	1.93	38.00*
m15	.95	.85	.87	5.00	2.17	35.75*	

* p < 0.01

Tablo 4 incelendiğinde madde toplam korelasyon katsayılarının .44 ile .87 arasında değiştiği, düzeltilmiş madde korelasyon katsayılarının .39 ile .85 arasında değiştiği görülmektedir. Madde ayırt ediciliğini test etmek üzere alt ve üst %27'lik puan grupları arasında farklılık olup olmadığına dair gerçekleştirilen t-testi sonuçlarına göre tüm maddeler için üst puan grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğu tespit edilmiştir. Bütüncül olarak ele alındığında, Pedagojik Liderlik Ölçeğinin 16 maddeden oluşan Türkçe formunun ayırt edici maddelerden oluştuğu dile getirilebilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, öğretme ve öğrenme süreçleriyle yakından ilgili olan pedagojik liderlik yapısının açıklanmasına odaklanılmış ve bu liderlik yapısının ölçülmesinde kullanılabilecek bir ölçeğin ulusal alan yazına kazandırılması amaçlanmıştır. Eğitim-öğretim süreçlerinin kalitesi ve öğrencilerin öğrenmesi üzerindeki etkisi birçok araştırmada ortaya konulan pedagojik liderliğin okullarda hangi düzeyde olduğunun ölçülmesi ve buna yönelik tedbirlerin alınması büyük bir önem arz etmektedir. Ancak ülkemizde okul müdürlerinin eğitim öğretim süreçlerine önderlik etmek, izlemek ve değerlendirmek gibi pedagojik liderlik kapsamındaki sorumluluklara ayırdıkları zaman oldukça sınırlıdır (TEDMEM, 2022). Bu bakımdan mevcut çalışma, okul müdürlerinin sistemdeki konumlandırılmalarının ve kendilerinden öncelikli olarak ne beklendiğinin gözden geçirilmesi adına önemli görülmektedir.

Bu çalışma ile Grosin (2004) tarafından geliştirilen, geçerlik güvenilirlik çalışması Hellström ve Hagquist (2021) tarafından yapılan Pedagojik Liderlik Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması yapılmıştır. Orijinal hâli 19 maddeden oluşan ölçek, Hellström ve Hagquist (2021) tarafından yürütülen geçerlik güvenilirlik çalışması kapsamında 16 maddeye düşürülmüştür. Ölçek, Akademik Hedefler (6) ve Sosyal Hedefler (10) olmak üzere 2 boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin akademik hedefler boyutunda “Okul müdürümüz öğretim performansı ve öğrencilerin değerlendirilmesi için kriterleri belirleme sorumluluğunu üstlenir.”; sosyal hedefler boyutunda “Okul müdürümüz öğretmenler arasındaki çatışmaların çözümü için yardımcı olmaya hazırdır.” gibi maddeler bulunmaktadır. Beşli Likert tipi derecelendirme kullanılan ölçekte tersten puanlanan maddeler bulunmamaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, okul müdürünün öğretmenleri tarafından algılanan pedagojik liderliğinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Ölçeğin dilsel eşdeğerliliğini sağlamak amacıyla orijinal İsveççe hâli ana dili Türkçe olan ve İsveç'te yükseköğrenime devam eden üç kişi tarafından birbirlerinden bağımsız olarak tercüme edilmiştir. Aynı zamanda çeşitli çalışmalarda (Hultin

vd., 2016; Hellström ve Hagquist, 2021) sunulan ölçek maddelerinin İngilizce hâlleri İngilizce öğretmenliği alanında lisans derecesinde ve Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında doktora derecesinde eğitime sahip üç dil uzmanı tarafından da birbirlerinden bağımsız olarak tercüme edilmiştir. Elde edilen tercüme, araştırmacılar ve dil uzmanları tarafından karşılaştırılmış ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Elde edilen nihai ölçek formu Türk dili ve kültürüne uygunluğu bakımından Türk Dili ve Edebiyatı alanında lisans derecesine sahip üç Türkçe dil uzmanının görüşüne sunulmuş ve gereken düzeltmeler yapılmıştır.

Çalışmada, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde görev yapmakta olan 316 öğretmenden veri toplanmıştır. Ancak kontrol sorusu yanlış cevaplanan 12 ölçek veri setinden çıkarılarak 304 katılımcıdan elde edilen veriler kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir. Toplanan veriler üzerinden ölçeğin yapısını doğrulamak üzere WLSMV kestirim yöntemi kullanılarak DFA yapılmıştır. Elde edilen uyum indeks değerlerinin alan yazında belirtilen uyum ölçütü değerleri sağladığı görülmüştür. Böylece ölçeğin 16 maddeden oluşan 2 boyutlu yapısı doğrulanmıştır. Ölçekten elde edilen puan, öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin pedagojik liderlik düzeyinin göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Pedagojik Liderlik Ölçeğinin 2 faktörlü yapısına ilişkin iç güvenilirliği test etmek amacıyla Cronbach Alfa (α), Tabakalı Alfa (α_c) ve Bileşik Güvenirlik (cR) katsayıları hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular ölçeğin oldukça yüksek düzeyde iç güvenilirliğe sahip olduğunu göstermiştir. Ölçekte yer alan maddelerin iç tutarlılığını sınamak için madde toplam korelasyon katsayısı (r_{it}) ve düzeltilmiş madde korelasyon katsayısı (r_{ir}) hesaplanmıştır. Bununla birlikte, %27'lik dilimde yer alan alt ve üst puan grupları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için bağımsız gruplar t-testi gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan sonuçlar bir arada ele alındığında ölçeğin her bir maddesinin ayırt edici ve tutarlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak ölçek uyarlama çalışması kapsamında gerçekleştirilen çeviri, dilsel eşdeğerlik, geçerlik, güvenilirlik ve madde analizi çalışmaları bütüncül olarak değerlendirildiğinde uyarlaması yapılan Pedagojik Liderlik Ölçeğinin Türk dili ve kültürü bakımından geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir. Ölçek, her kademe ve türdeki okullarda görev yapan okul müdürlerinin pedagojik liderlik düzeylerini ölçmek için kullanılabilir. Ölçek maddeleri Ek 1'de sunulmuştur.

Mevcut çalışma ile uyarlaması yapılan ölçek, okul müdürlerinin pedagojik liderlik düzeylerini öğretmen algılarına göre belirlemektedir. Bu bağlamda okul müdürlerinin eğitim liderliği kapsamındaki sorumluluklarını kendi algılarına göre ölçebilecek ve okul müdürlerinin eğitim sistemdeki önceliklerine dikkat çekecek yeni bir ölçeğin geliştirilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Abel, M. (2016). *Why pedagogical leadership?* McCormick Center for Early Childhood Leadership. https://mccormickcenter.nl.edu/wp-content/uploads/2018/03/4-25-16_WhyPedagogicalLeadership.pdf.
- Awang, Z. (2012). *Structural equation modeling using AMOS graphic*. Universiti Teknologi MARA Publication Centre (UPENA).
- Bagheri, A. ve Saadati, M. (2021). Generalized structural equations approach in the of elderly self-rated health. *Journal of Physics: Conference Series, 1863* (1), 1–10. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1863/1/012041>.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Byrne, B. M. (2016). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. Routledge.
- Cheah, K. and Lim, A. (2022). Successful pedagogical leadership: Bibliometric Analysis from the Web of Science database (2017-2021), *International Journal of Educational Leadership and Management*, 140-167. <https://doi.org/10.17583/ijelm.8847>.
- Contreras, T. S. (2016). Pedagogical leadership, teaching leadership and their role in school improvement: A theoretical approach, *Propositos Y Representaciones*, 4 (2), 259–284. <https://doi.org/10.20511/pyr2016.v4n2.123>.
- Day, C., Sammons, P. and Gorgen, K. (2020). *Successful school leadership*. Education Development Trust.
- Day, C., Sammons, P., Leithwood, K., Hopkins, D., Harris, A., Gu, Q. and Brown, E. (2010). *10 strong claims about successful school leadership*, The National College for School Leadership.
- DeVellis, R. F. (2017). *Scale development: Theory and applications*. Sage.
- Doll, W. J., Xia, W. and Torkzadeh, G. (1994). A confirmatory factor analysis of the end-user computing satisfaction instrument, *MS Quarterly*, 18(4), 453–461.
- ECU BLOG (2019). *What does it mean to be a pedagogical leader?* <https://studyonline.ecu.edu.au/blog/what-does-it-mean-be-pedagogical-leader>.
- Fletcher, T. D. (2022). *QuantPsyc: Quantitative psychology tools*. R package version 1.6, <https://CRAN.R-project.org/package=QuantPsyc>.

- Forza, C. and Filippini, R. (1998). TQM impact on quality conformance and customer satisfaction: A causal model. *International Journal of Production Economics*, 55(1), 1–20. [https://doi.org/10.1016/S0925-5273\(98\)00007-3](https://doi.org/10.1016/S0925-5273(98)00007-3).
- Greenspoon, P. J. and Saklofske, D. H. (1998). Confirmatory factor analysis of the multidimensional Students' Life Satisfaction Scale. *Personality and Individual Differences*, 25(5), 965–971. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(98\)00115-9](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00115-9).
- Grosin, L. (2004). *Skolklimat, prestation och anpassning i 21 mellan- och 20 högstadieskolor* (Research report No. 71). Pedagogiska Institutionen, Stockholms Universitet.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2018). *Multivariate data analysis*. Cengage.
- Hellström, L. and Hagquist, C. (2021). School effectiveness in Sweden: psychometric properties of an instrument to measure pedagogical and social climate (PESOC) focusing on pedagogical leadership, *International Journal of Leadership in Education*, 24 (6), 855-875. <https://doi.org/10.1080/13603124.2019.1623921>.
- Hooper, D., Coughlan, J. and Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53–60. <https://doi.org/10.21427/D79B73>.
- Hu, L. T. and Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>.
- Hultin, H., Ferrer-Wreder, L., Eichas, K., Karlberg, M., Grosin, L. and Galanti, M. R. (2016). Psychometric properties of an instrument to measure social and pedagogical school climate among teachers (PESOC), *Scandinavian Journal of Educational Research*, 62, 287–306. <https://doi.org/10.1080/00313831.2016.1258661>.
- International Test Commission. (2017). *The ITC guidelines for translating and adapting tests (Second edition)*. <https://www.InTestCom.org>.
- Jacobson, S. (2011). Leadership effects on student achievement and sustained school success, *International Journal of Educational Management*, 25(1), 33-44. <https://doi.org/10.1108/09513541111100107>.
- Jorgensen, T. D., Pornprasertmanit, S., Schoemann, A. M. and Rosseel, Y. (2022). *semTools: Useful tools for structural equation modeling*, R package version 0.5-6. <https://CRAN.R-project.org/package=semTools> .

- Kline, R. B. (2015). *Principles and practices of structural equation modelling*. The Guilford Press.
- Leech, N. L., Barrett, K. C. and Morgan, G. A. (2015). *IBM SPSS intermediate statistics*. Routledge.
- Leithwood, K., Harris, A. and Hopkins, D. (2008). Seven strong claims about successful school leadership revisited, *School Leadership & Management*, 28(1), 27-42. <https://doi.org/10.1080/13632430701800060>.
- Li, C. H. (2016). Confirmatory factor analysis with ordinal data: Comparing robust maximum likelihood and diagonally weighted least squares, *Behavior Research Methods*, 48(3), 936–949. <https://doi.org/10.3758/s13428-015-0619-7>.
- Male, T. and Palaiologou, I. (2015). Pedagogical leadership in the 21st century: Evidence from the field, *Educational Management Administration & Leadership*, 43(2), 214-231. <https://doi.org/10.1177/1741143213494889>.
- Martinková, P. and Drabinová, A. (2018). ShinyItemAnalysis for teaching psychometrics and to enforce routine analysis of educational tests, *The R Journal*, 10(2), 503–515. <https://doi.org/10.32614/RJ-2018-074>.
- Miller, P. W. (2018). *The nature of school leadership*, Springer International Publishing.
- Mythili, N., Gulati, A., Kaur H., Luthra, S., Verma, S., Sing, C. and Jerath, S. (2021). *Pedagogical leadership: A handbook for leading learning in schools*, National Institute of Educational Planning and Administration.
- Okçu, V. ve Şenyiğit, V. (2019). Okul etkililiğinde öğretimsel liderlikten çok daha fazlası: Pedagogik liderlik, *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 5(26), 1954-1963. <https://doi.org/10.31576/smryj.413>.
- Öztürk, N. B., Eroğlu, M. G. ve Kelecioğlu, H. (2015). Eğitim alanında yapılan ölçek uyarlama makalelerinin incelenmesi, *Eğitim ve Bilim*, 40 (178), 123-132.
- Preston, C., Goldring, E., Guthrie, J. E., Ramsey, R. and Huff, J. (2017). Conceptualizing essential components of effective high schools, *Leadership and Policy in Schools*, 16 (4), 525-562. <https://doi.org/10.1080/15700763.2016.1205198>.
- R Core Team. (2022). *R: A language and environment for statistical computing*. R Foundation for Statistical Computing. <https://www.r-project.org/>
- Robinson, V. M., Lloyd, C. A. and Rowe, K. J. (2008). The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership

- types. *Educational Administration Quarterly*, 44, 635-674. <https://doi.org/10.1177/0013161X08321509>.
- Robitzsch, A. (2022). *SIRT: Supplementary item response theory models*. R package version 3.12-66. <https://cran.r-project.org/package=sirt>.
- Rosseel, Y. (2012). Lavaan: An R package for structural equation modeling. *Journal of Statistical Software*, 48(2). <https://doi.org/10.18637/jss.v048.i02>.
- RStudio Team. (2022). *RStudio: Integrated development for R*. RStudio. <https://www.rstudio.com/>
- Sanchez, J. E., Paul, J. M. and Thornton, B. W. (2020). Relationships among teachers' perceptions of principal leadership and teachers' perceptions of school climate in the high school setting, *International Journal of Leadership in Education*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/13603124.2019.1708471>.
- Sammons, P., Thomas, S. M. and Mortimore, P. (1997). *Forging links: Effective schools and effective departments*. Paul Chapman.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. and Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures, *Methods of Psychological Research Online*, 8, 23–74.
- Schumacker, R. E. and Lomax, R. G. (2016). *A beginner's guide to structural equation modeling*. Routledge.
- Segars, A. H. and Grover, V. (1993). Re-examining perceived ease of use and usefulness: A confirmatory factor analysis, *MIS Quarterly: Management Information Systems*, 17 (4), 517–525. <https://doi.org/10.2307/249590>.
- Sergiovanni, T. J. (1998). Leadership as pedagogy, capital development and school effectiveness, *International Journal of Leadership in Education Theory and Practice*, 1(1), 37-46. <https://doi.org/10.1080/1360312980010104>.
- Steiger, J. H. (2007). Understanding the limitations of global fit assessment in structural equation modeling, *Personality and Individual Differences*, 42(5), 893–898. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.09.017>.
- Suna, H. E., Tanberkan, H., Gür, B., Perc, M. and Özer, M. (2020). Socioeconomic status and school type as predictors of academic achievement, *Journal of Economy Culture and Society*, (61), 41-64. <https://doi.org/10.26650/JECS2020-0034>.

- Taylor, B. M., Pearson, P. D., Clark, K. and Walpole, S. (2000). Effective schools and accomplished teachers: Lessons about primary-grade reading instruction in low-income schools, *The elementary school journal*, 101 (2), 121-165. <https://doi.org/10.1086/499662>.
- TEDMEM. (2022). *Bir bakışta eğitim 2022: Türkiye üzerinde değerlendirme ve öneriler*, Türk Eğitim Derneği.
- The Swedish School Inspectorate. (2012). *Principal leadership: With responsibility for pedagogical activities (No. 2012:1)*. Author.
- Wickham, H., François, R., Henry, L. and Müller, K. (2020). *dplyr: A grammar of data manipulation*. <https://cran.r-project.org/package=dplyr>.
- Yağar, F. ve Dökme, S. (2018). Niteliksel Araştırmaların planlanması: Araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenirlik, *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3 (3), 1-9.

EK 1

Pedagojik Liderlik Ölçeği (PLÖ)

Sıra	Madde	Hiçbir zaman	Çok seyrek	Ara sıra	Çoğu zaman	Her zaman
1.	Okul müdürümüz kullandığımız öğretim yöntemlerine ilişkin düzenli gözlemler yaparak bize geri bildirim verir.					
2.	Okul müdürümüz öğretimin kalitesi konusunda nihai sorumluluğu üstlenir.					
3.	Okul müdürümüz öğretim performansı ve öğrencilerin değerlendirilmesine yönelik kriterlerin belirlenmesinde sorumluluğu üstlenir.					
4.	Okulumuzdaki müdür yardımcılarının eğitimin temel sorunları ve okul hedefleri konusunda müdürle hemfikiridir.					
5.	Okul müdürümüz pedagojik faaliyetlere idari görevlerden ve okul dışındaki ilişkilerden daha fazla önem verir.					
6.	Okul müdürümüz aldığı kararların arkasında durur.					
7.	Okul müdürümüzün bir öğretmen olarak benden beklentileri yüksektir.					
8.	Okulumuzdaki öğretmenlerin çoğunun okul hedefleri ve iş yapma biçimlerine yönelik anlayışları, okul müdürümüzün hedefleri ve çalışma biçimiyle uyumludur.					
9.	Okul müdürümüz okulda genellikle görünür durumdadır.					
10.	Okulumuzda toplantıların planlanmasına özen gösterilir.					
11.	Okul müdürümüz öğretmenler arasındaki çatışmaların çözümü için yardımcı olmaya hazırdır.					
12.	Okul müdürümüz öğrenci ve velilerle olan temaslarında pedagojik faaliyetlere öncelik verir.					

Pedagojik Liderlik: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması

13.	Okul müdürümüz eğitim ile ilgili konularda fikir alışverişi yapmaya hazırdır.					
14.	Okul müdürümüz öğretmenlerin mesleki gelişimlerine etkin olarak katkı sağlar.					
15.	Okul müdürümüz öğretim yöntemleri hakkında fikir alışverişi yapmaya hazırdır.					
16.	Okul müdürümüz sınıf içindeki çalışmalarımız hakkında düzenli olarak geri bildirimde bulunur.					

Akademik Hedefler: 1, 2, 3, 5, 9 ve 16 numaralı maddeler; **Sosyal Hedefler:** 4, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15 numaralı maddeler